

Nils Karlson &
Henrik Lindberg

En ny svensk modell

Vägval på arbetsmarknaden:
sönderfall, omreglering, avreglering
eller modernisering?

Andra upplagan

Innehåll

Förord	8
Inledning	9
1. Arbetsmarknaden – en helt vanlig marknad?	13
DET SPECIELLA MED ARBETSMARKNADEN	13
DE KORPORATIVA KARTELLERNA	15
KOLLEKTIVAVTALEN OCH KONFLIKTRÄTTEN	18
DEN STATLIGA NEUTRALITETEN	22
DE VIKTIGA OMVÄRLDSFÖRÄNDRINGARNA	23
2. Den svenska modellens tre versioner	26
DEN KLASSISKA SVENSKA MODELLEN (1938–1970)	26
<i>Vägen fram till Saltsjöbaden</i>	27
<i>Modellen på plats</i>	30
DEN INTERVENTIONISTISKA SVENSKA MODELLEN (1970–1990)	34
DAGENS SVENSKA MODELL (1990–)	40
3. Konkurrerande kollektivavtalssystem	47
KONVERGENS ELLER DIVERGENS?	48
PARTSORGANISATIONERNA	50
<i>Fackföreningar</i>	50
<i>Arbetsgivarorganisationer</i>	52
FÖRHANDLINGAR OCH CENTRALISERINGSGRAD	53
TÄCKNINGSGRAD OCH ALLMÄNGILTIGFÖRKLARING	55
STATLIG INBLANDNING	59
KONFLIKTREGLER	60
<i>Strejkrätt, fredsplikt och proportionalitetskrav</i>	61
<i>Sympatiåtgärder</i>	62
<i>Lockout</i>	63

FEM ALTERNATIVA MODELLER	63
EFFEKTER	65
FÖRHANDLINGSNIVÅ	67
<i>Täckningsgrad, allmängiltigförklaring och facklig organisering</i>	68
<i>Statens roll</i>	68
SLUTSATSER	70
4. Arbetsmarknadskonflikter	72
KONFLIKTER I HISTORISKT PERSPEKTIV	72
KONFLIKTER I INTERNATIONELLT PERSPEKTIV	77
VARFÖR OFFENTLIG SEKTOR ÄR SPECIELL	81
VILKA SVENSKA FÖRBUND GÅR I KONFLIKT?	84
VILKA STRIDSMEDEL ANVÄNDS OCH VILKA ÄR KONFLIKTORSAKERNA?	88
KONFLIKTER I PRIVATA SEKTORER MED BEGRÄNSAD KONKURRENS	90
SYMPATIÅTGÄRDER OCH LÖNEKONFLIKTER	93
SLUTSATSER	95
5. Sysselsättning och utvecklingskraft	97
UTVÄRDERINGSKRITERIERNA	97
<i>Hög sysselsättning och lågt utanförskap</i>	98
<i>Konkurrenskraftiga lönekostnader och hög utvecklingskraft</i>	98
UTVECKLINGEN UNDER DEN KLASSISKA SVENSKA MODELLEN	100
UTVECKLINGEN UNDER DEN INTERVENTIONISTISKA SVENSKA MODELLEN	104
UTVECKLINGEN UNDER DAGENS SVENSKA MODELL	110
SLUTSATSER	119
6. Den Europeiska Unionens betydelse	121
EG-RÄTTENS DIREKTVERKAN OCH INDIREKTA PÅVERKAN	122
DEN SOCIALA DIALOGEN	123
KORPORATIVA KARTELLER PÅ EU-NIVÅ	125

LAVAL- OCH RÜFFERTDOMARNA	126
SLUTSATSER	129
7. Lönebildningens dilemma	131
KARTELLERNAS FÖRÄNDRADE FÖRUTSÄTTNINGAR	131
KARTELLERNAS FÖRÄNDRADE KONSEKVENSER	134
LÖNEBILDNINGENS DILEMMA	137
8. En ny svensk modell?	142
SÖNDERFALL	142
OMREGLERING	143
AVREGLERING	144
MODERNISERING	145
Appendix	149
<i>Medverkande forskare i projektet</i>	149
<i>Publicerat</i>	150
<i>Externa föredrag och presentationer (urval)</i>	151
<i>Externa vetenskapliga konferenser och seminarier</i>	152
<i>Egna konferenser och seminarier</i>	153
Referenser	154
Författarpresentationer	167
Register	168